

יומת" - הוא חייב מיתה בבית דין.⁴

מדוע בא ציווי על מלאכת 'הבערה' בנפרד?

1. "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" (שמות ל"ה, ג). למה ההבערה באה לבד? יש בזה שני פירושים בגמ' בשבת (דף ע"א), יש אומרים הבערה יש בה רק לאו בלבד, אין בה חיוב מיתה. ומה הסברא בזה? הסברא היא ככה, הבערה זה לא ממש מלאכה, כי כל מלאכה פירושה פעולה של יצירה. למשל אם אדם בשבת מרים דברים כבדים, השתגע, ביום שבת הוא רוצה להחליף את חדר השינה בחדר האוכל ואת חדר האוכל לחדר שינה, ככה נכנס לו ג'וק, והתחיל להוציא את המיטות וכו', הוא לא חייב כלום. הזיע? הזיע, אין דבר. אין לו חיוב. אולי גם איסור דרבנן אין לו. רק טרחה יתירה ודאי שיש לו, אבל איסור ממש אין לו. ואילו כשאדם כותב שתי אותיות חייב, למה? כי כשאתה כותב שתי אותיות, זו פעולה של יצירה, עשית משהו. ספר תורה שחשר בו אות אחת, והוא בא והשלים את האות, אפילו שזה רק אות אחת חייב. למה? כי הספר היה פסול ועכשיו הכשרת אותו. הספר היה חסר. (ולאו דוקא ספר תורה, אלא כל ספר כלשהו, אם תיקנת בו אות אחת - הכשרת אותו לקריאה). אבל פעולה שאין בה יצירה אין בה כלום. והבערה אין בה יצירה, היא רק הכנה. כשאדם מבעיר אש זו מלאכה? הוא לא עשה כלום. רק לקח עצים ועשה מדורה, ובמדורה הוא יכול לבשל, לחמם, לעשות כלים של כסף וזהב וכדומה. אז זו הכנה למלאכה. לכן לפי סברת ה"מאן דאמר" הזה הבערה יש בה רק לאו. למעשה לא ככה, הבערה יש בה איסור גם כן כמו כל המלאכות - "המכבה והמבעיר המכה בפטיש והמוציא מרשות לרשות" (שבת דף ע"ג ע"א).

"לחלק יצאת"

2. אז יש דעה אחרת למה התורה הזכירה אותה בנפרד? "לחלק יצאת". אילו לא אמר הפסוק "לא תבערו אש", הייתי אומר שרק מי שעושה את כל המלאכות ביחד יתחייב. "כל העושה בו - מלאכה כללית, את כל המלאכות - יומת", אבל אם יעשה מלאכה אחת פטור. לכן התורה אמרה "כל העושה בו מלאכה יומת - כגון - לא תבערו אש". על כל מלאכה ומלאכה חייב. זה הפירוש השני.

קמ"ל ש'הבערה' מלאכה היא

3. ויש פירוש שלישי שאפשר ללמוד מזה שאמרת, סלקא דעתך אמינא שהבערה זו לא מלאכה, כי זה מקלקל, קא משמע לן שהבערה זו מלאכה, אף על פי שבסך הכל היא הכנה למלאכה. לכן התורה הדגישה אותה במיוחד. כל המלאכות כולן מלאכה גמורה שיש בה תועלת. למשל מוחק, מן התורה אינו חייב אלא עד שימוחק על מנת לכתוב (שבת דף ע"ג ע"א), למה? כי מוחק זה מקלקל, מה הוא עושה? אבל המוחק בשביל שיכתוב שתי אותיות, משעה שמחק הוא הכין את הרקע לכתוב שתי אותיות. אז הוא חייב על המחיקה, ואם יכתוב הוא חייב גם על הכתיבה. כל מקלקל פטור, כי מלאכה פירושו שעושה דבר שיש בו משהו ויש בו תועלת, דבר שיש בו יצירה. כתוב "ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו

4. "יומת" הכוונה בידי בית דין, לעתים רחוקות "יומת" הכוונה בידי שמים. בדרך כלל כל "יומת" פירושה יומת בידי אדם. (כמוכן אם יש עדים והתראה ומוכן להתיר עצמו למיתה, זה לא קל להמית את אדם).

אשר עשה" (בראשית ב' ב). כל דבר שיש בו יצירה זה נקרא מלאכה מן התורה.

להוציא כדורי תרופה מעטיפתם כאשר מוחק אותיות

ט. לכן מן הרב עובדיה אומר, מותר לקחת כדורים של תרופות שיש בהם כתיבה [על העטיפה] מצד אחד, וכשאתה לוחץ ומוציא את הכדור לבלוע אותו בשבת⁵, לכאורה אתה [עושה מלאכת 'מוחק', כי אתה] מוחק את הכתב? הרב אומר שזה מותר. למה? כי זה נקרא "פסיק רישיה דלא ניחא ליה בדרבנן". מן התורה מתי חייב המוחק? דוקא מוחק על מנת לכתוב, וכאן הוא מוחק לא על מנת לכתוב, וכי הוא מתכוון שאחרי שימוחק את האותיות של התרופה הוא יכתוב שם משהו? הוא לא מתכוון לזה, אז זה נקרא איסור דרבנן. וזה "פסיק רישיה" (מה זה פסיק רישיה? אינו מתכוון למלאכה אבל המלאכה מוכרחת להיעשות), אלא שהוא "לא ניחא ליה", מה זה לא ניחא ליה? אין לו שום עניין במחיקה הזאת, הוא לא מתכוון למחוק ולא אכפת לו במחיקה הזאת. אם היה המקום ריק ולא היה כתוב בו שום דבר, זה משנה לו משהו? העיקר שיקח את התרופה. וזה איסור דרבנן, כי זה מוחק שלא על מנת לכתוב, וכיון שהוא פסיק רישיה דלא ניחא ליה באיסור דרבנן מותר לכתחילה. וככה כתב גם החזון איש ע"ה. וככה נוהגים.⁶

אות אחת שווה מיליונים ומתחייב עליה בשבת

י. מה ההגדרה של מלאכת מחשבת? מלאכה שאתה חושב לעשותה, ולא נעשתה שלא בכונה, ויש בה מלאכה. יש בה יצירה. אתה עושה בה משהו. אדם מחבר ספר זו יצירה. אדם מגיה אות אחת בספר זו יצירה. לפעמים מתחבטים מאה מפרשים על מלה באבן עזרא, ובא חכם אחד ואומר זה לא פ"ה, אלא זה גימ'ל והכל פשוט. אבן עזרא במקום אחד (ויקרא י"א, י"ט) על הפסוק: "ואת החסידה האנפה למינה", כותב: "ויש אומרים שהיא מפזרת חסד בדרך רחוקה". מה הוא מדבר? תורה תמימה (שם אות ס"ג) לא הבין את זה, ועשה בו פירושים זרים. ובאמת צריך לומר "מגזרת". זה הכל. הפ"ה של מפזרת טעות, צריך לומר גימ"ל, היא מגזרת חסד. המלה חסידה מגזרת חסד, שעושה חסד עם חברותיה. "בדרך רחוקה" - האבן עזרא אומר זה לא פשט. זו הכוונה שלו. אז הגהה זאת שווה מיליונים, והיא בסך הכל אות אחת. אז מי שעושה הגהה זאת בשבת חייב חטאת.

- 5. אם הוא מוכרח לבלוע, כמו שזה אנטיביוטיקה והתחיל בה לפני שבת, או כגון שזה דברים שהוא מוכרח בהם, ובלעדיהם לא יכול לזוז. או שהם ויטמינים, יש כל מיני צדדים להקל.
- 6. פעם לפני שנים רבות (בתשס"ט) חכם אחד שאל על ירחון קול סיני שהרב עובדיה כתב שם (עמ' 107) שאנשים שמוכרים לעשן ביום טוב (סכנה בשבילם אם לא יעשנו...), אז אפילו אם יש בסיגריה כל מיני אותיות כדי שידעו איזו פירמה זה ("דובק" - "דבקי מיתה" (ברכות דף ל"א ע"ב)... רחמנא ליצל, אנשים משתגעים על הסיגריה), ונשרפים האותיות ביום טוב, אין דבר. ואברך אחד שאל את הרב עובדיה איך אתה אומר דבר כזה? זה מוחק, הכתב סופר (ס"י ס"ו) אמר שזה אסור כי זה מוחק. והרב אמר לו (שם עמ' 169) אין בזה כלום, כי הוא לא מתכוון למחוק, הוא לא מוחק על מנת לכתוב, וזה פסיק רישיה דלא ניחא ליה בדרבנן, וזה מותר. הוא מתכוון רק לעשן, איהו נחת רוח יש לו... "יצא עשן באפו" (גי' תהלים י"ח, ט'). זה הכל. אכפת לו שימוחק את הכתיבה? לכן זה מותר. זה פסיק רישיה דלא ניחא ליה באיסור דרבנן. צריך לזכור את זה שדוקא באופן כזה מותר. [ולעצם עישון סיגריות ביו"ט, ע"ע למרן רבנו של"ט] באהקדמתו למשנ"ב איש מצליח ח"ג שלפי מה שהתברר בימינו שאין העישון אוכל נפש בסגול, אלא אוכל נפש בצירי, נפל היתרא בבירא.]

השבוע השיעור נמסר על ידי מורנו

הרב הגאון הגדול רבי יעקב כהן (קאזו) שליט"א ראש כולל 'פקודת אלעזר' אלעד

תקווה שמחה אמונה

א. שבוע טוב ומבורך. חזק וברוך (לד' כפיר פרטוש ואחיו ר' יהונתן ה"י), "משמח אלקים ואנשים" (שופטים ט', י"ג). ברשות מרן ראש הישיבה אף על פי שאינו כאן כבודו כאן, יהי רצון שה' יתן לו בריאות איתנה ונהורא מעליא. קראנו בפרשת השבוע "כי תשא את ראש בני ישראל" (שמות ל"ב). וגם בשבוע הבא בעזרת ה' נקרא עוד פעם פרשת כי תשא בשבת שקלים (לא את כל הפרשה נקרא, אלא רק את הקטע הראשון). ראיית רמז יפה בחומש בית נאמן (זה ספר מתוק מדבש, יש בו הכל, בן פורת יוסף), הוא אומר ראשי תיבות "תשא - תקווה שמחה אמונה - את ראש בני ישראל", זה מה שמרים את ראש בני ישראל - תקווה שמחה אמונה. תקווה - עם ישראל מקווה אל הקב"ה, מצפים לישועה אלפיים שנה בגלות, לא מתייאשים, מתפללים כל יום ויום, מחכים לגאולה השלמה שתהיה במהרה בימינו אמן. וגם התקווה הפרטית של כל אחד ואחד, שאדם לא יפול לייאוש. כל מה שעובר עליו - "קווה אל ה'

חזק ויאמץ לבך וקווה אל ה'" (תהלים כ"ז, י"ד). כמו שאמרנו חז"ל (ברכות דף נ"ד ע"א): לעולם יהא אדם מודה לשעבר ומתפלל על העתיד. תמיד יתחזק בתפלה ובמעשים טובים ויקווה אל ה'. זו תקווה. והתקווה מביאה שמחה, כשאדם יש לו תקווה אז הוא לשא נופל לייאוש, והוא מתחזק. אם חלילה האדם נופל לעצבות ולדיכאון, לא אליכם זה המפלה שלו. אבל אדם שיש לו תקווה יש לו שמחה. ושני הדברים האלה באים מכח האמונה. אחד קשור עם השני, תקווה שמחה ואמונה. כשאדם יש לו אמונה יש לו תקווה. אדם בלי אמונה מה יש לו לקוות? למי יקווה? אבל האמונה בהקב"ה, ואמונת חכמים, נותנת תקווה ושמחה.

ארבע פרשיות מסמלות את תקוותנו ואמונתנו

ב. אז התבוננתי וראיתי שאנחנו מתחילים בשבוע הבא את הסדר של ארבע פרשיות, שבת שקלים, ואחר כך שבת זכור, שבת פרה, שבת החודש. אלו ארבע פרשיות הידועות. וראשיתם בשקלים שזה כי תשא, תקווה שמחה אמונה. שכל ארבע הפרשיות כולם זה

בית החוראה כסא רחמים
שלי בדרך סיסטם וזיקן
ממנונות רבית
מנהל אגף כלכלי וניהול
02-5353-383
www.yhr.org.il
מזון
24
מזון בריאות

חמשה שקלים של פדיון הבן

ה. בהלכות פדיון הבן גם כן יש לנו את הענין של השקלים, ושם לא נותנים חצי שקל, אלא שם נותנים חמשה שקלים. ככה כתוב בפסוק פרשת קרח (במדבר י"ח, ט"ז): "ופדויו מבן חודש תפדה בערך כסף חמשת שקלים בשקל הקדש". חמשת שקלים זה פי עשר ממחצית השקל. והרמב"ם כותב (פ"א מהלכות ביכורים ה"א) וזה גם נפסק בשלחן ערוך בהלכות פדיון הבן (י"ד סי' ש"ה ס"א) **שהשיעור של השקל זה ששה דרהם**. דרהם זה משקל של מטבע שהיה אז, היה לו משקל. והרב עובדיה כתב שהתברר שהמשקל של הדרהם הוא שלשה גרם. **הרב חיים נאה** בספרו שיעורי תורה כתב שלש נקודה שתיים, וככה היה מקובל פעם לחשב את הדרהם, **אבל בדקו ומצאו לאחרונה שכל הדרהמים שהיו בדורות שעברו לא עברו את השלשה גרם, אז הרב עובדיה כתב בחזון עובדיה שהשקל הוא שמונה עשר גרם. וגם ראש הישיבה ככה מחשב** (עיי' בסנסן לייאר חלק השו"ת סי' ב). אז לפי זה יוצא שאם השקל הוא ששה דרהם - שמונה עשר גרם, אז מחצית השקל זה תשעה גרם, כי שלושה דרהם זה תשעה גרם, ולפי זה אתה מחשב כמה זה מחצית השקל. היום שאלתי כמה שוה גרם כסף (כי השקל זה כסף טהור) בלי מע"מ, אמרו לי זה שנים וחצי שקלים, (מישהו בדק וחישב לי את זה, וזה יכול להשתנות. מסתמא ראש הישיבה יפרסם את השיעור בהמשך בשביל הענין של "זכר למחצית השקל"), ואם אנחנו צריכים לתת תשעה גרם, אז תכפיל בתשע, וזה יוצא לך עשרים ושתיים וחצי, כמעט עשרים ושלוש שקל. נעגל לעשרים וחמש שקל. זה בערך שיעור מחצית השקל.

בפדיון הבן צריך לתת כסף ממש (לא מטבעות שלנו)

ו. בפדיון הבן צריכים לתת חמשה שקלים, וצריך לדעת שזה לא כמו זכר למחצית השקל שאנחנו נותנים כסף של שטרות או במטבעות. **במצות פדיון הבן כתבו הפוסקים שצריכים לתת כסף ממש**. למה? כי הכסף שלנו אין לו ערך עצמי, מה שווה הנייר הזה? הרי אם הממשלה תחליט לבטל את הכסף הזה ולעשות כסף חדש, יחליפו את המטבעות, מה שווה הכסף הזה? אפילו בתור נייר טישו אתה לא יכול להשתמש בו... הוא לא ראוי אפילו לזה, הוא לא ראוי לכלום, אין לו שום ערך עצמי⁶. לכן כשעושים מצוות פדיון הבן, צריכים לעשות אותה עם משהו ששווה בעצמו, לא עם תחית נייר. כי יש הלכה (סי' ש"ה ס"א) **שאי אפשר לפדות בשטר חוב, וזה כביכול דומה לשטר חוב שאי אפשר לפדות בו את הבן**. זה כמו שהוא **כתוב צ"ק למישהו, ויביא את זה לכהן כפדיון הבן, זה לא מועיל, צריכים כסף**. והכסף שלנו הוא כעין שטר חוב, הוא לא ממש כסף. [ובאמת יש בזה מחלוקת גדולה באחרונים אם אפשר לפדות בשטרות כסף הרגילים היום. החת"ס (חי"ד סי' קל"ד) נשאר בזה בצ"ע. והרב תשובה מאהבה (ח"ב סי' ת"ד) פשיטא ליה לאסור. ע"ש. וכ"כ בשו"ת האלף לך שלמה (ח"מ סי' ו'). וכ"פ בשו"ת מנחת אלעזר (ח"ב סי' ט"ו). ועוד. ולעומתם בשו"ת חסד לאברהם תאומים (ח"א סי' צ"ה) דעתו להקל וכ"פ בשו"ת השיב משה (חי"ד סי' ט"ז). וכ"פ חזו"א (חי"ד סי' ע"ב סק"י) ובמלוה ה' (פ"טו הערה 8). ועוד. ומ"מ למעשה נוהגים להחמיר ובפרט שזה ספק דאורייתא. וע"ע להרב ערוה"ש (ח"ד סי' ש"ה ס"ח) שצידד להקל ובכל זאת כתב שלמעשה יש להחמיר] לכן מה עושים? יש מטבעות של כסף.

מה לאיסור ריבית אצל פדיון הבן?

ז. בדרך כלל הכהן שעושה את הפדיון, הוא מביא אתו מטבעות כסף. יש כהנים שרגילים לעשות פדיון הבן, אז יש להם מטבעות מיוחדות לזה. ומה הם עושים אתם? הם באים למצות פדיון הבן, ובא אבי הבן וקונה את המטבעות מיד הכהן לפי הערך שלהם, כמה שהם שווים הוא נותן לו על זה, ואבי הבן קונה אותם והמטבעות נעשים שלו, והוא מקיים בזה את מצות פדיון הבן. אבל **לפעמים אין להם מטבעות**, מזמינים אותו לעשות מצות פדיון הבן, ואין לו מטבעות, אז מה עושה הכהן? הוא הולך ולווה **מכהן אחר שהוא מכיר שיש לו מטבעות בשביל לקיים מצוות פדיון הבן ומשתמש בהם**. האם זה בסדר? אפשר לעשות כך או לא? אז **צריך לשים לב לא להגיד "תלווה לי את המטבעות"**. למה לא להגיד "תלווה לי"? כי יש בזה בעיה של רבית. מה שייך רבית כאן? של הלכות ריבית. כיון שחכמים אמרו (ב"מ דף ס"ג ע"ב) שאסור ללוות סאה בסאה.

מה זה ללוות סאה בסאה?

ח. מה זה ללוות סאה בסאה? אמרו חכמים אם אתה לווה כסף אין בזה בעיה, אתה לווה כסף ומחזיר כסף, זה בסדר. אבל אם אתה לווה פירות, הפירות האלה יכולים להתייקר עד שתחזיר, ונמצא שהמלווה מרוויח, אמנם יכול להיות שהוא גם יפסיד אם ירד הערך, אבל ⁸ פעם עוד היו שמים באוצר המדינה זהב מול המטבעות והשטרות שמנפיקים, אבל היום גם זה לא, ככה כתב בספר ברית יהודה **שמי שחושב שיש באוצר של המדינה היום זהב או משהו כנגד המטבעות שמדפיסים זה לא נכון, אין כלום**. מדפיסים כספים בלי קשר לזה, לא יודע על פי מה אומדים את זה. אבל יש דמיון די חזק בעניין של הכסף, כל המשק מתנהל על פי כסף שאין לו ערך עצמי. וגם פעם שהיה באוצר של המדינה זהב כנגדו, עדיין הכסף עצמו אין לו ערך עצמי, זה לא כמו בזמן של חז"ל. ולא רק בזמן חז"ל, אלא גם לפני מאתיים שנה עדיין לא היו שטרות, זה התחיל לפני מאתיים שנה בערך כל העניין הזה של השטרות. לפני כן היה כסף עם ערך, היו מטבעות של כסף ושל זהב. אמנם כדי שיהיה מטבע עובר לסוחר, היו עושים לו חותמת של המלכות, אבל אם למשל יחליט המלך לבטל את המטבע, הכסף לא איבד את הערך העצמי שלו. אתה יכול להתיך אותו והוא שווה, יש לו ערך.

תקווה של עם ישראל, זה לא דברים שנוהגים היום, הכל זה ציפייה לישועה. **שקלים** זה מחצית השקל, אין לנו היום מחצית השקל, עושים רק זכר למחצית השקל. זה זכר בעלמא, מנהג. זה לא חיוב כמו שאר התקנות של דרבנן. זה לא אותו דבר. רק אנחנו קוראים את העניין של מחצית השקל, כיון שזה הזמן שבזמן שבית המקדש היה קיים, היו מכריזים על השקלים. "באחד באדר מכריזים על השקלים" (שקלים דף ב' ע"א), אז אנחנו קוראים פרשת שקלים כדי לעורר את הדבר הזה. ואותו דבר גם שבת **זכור** - "תמחה את זכר עמלק" (דברים כ"ה, י"ט), זה לא בידנו למחות זכר עמלק, רק בגאולה יהיה "כי יד על כס י-ה מלחמה לה' בעמלק" (שמות י"ז, ט"ז). ה' נלחם בעמלק לעתיד לבוא. ואותו דבר פרשת פרה, מזים אפר פרה אדומה כדי לטהר אותנו מטומאת מת. היום כמה שאדם יטבול במקווה הוא לא יטהר לגמרי, יטהר רק מטומאה שיוצאת מגופו ולא יותר. הטומאה של טומאת מת שהיא טומאה חמורה ביותר, אי אפשר להיטהר ממנה רק על ידי אפר פרה אדומה, ואין לנו את זה. רק לעתיד לבוא זה יהיה. זו התקווה. ואותו דבר **שבת החודש**: "החודש הזה לכם ראש חודשים" (שמות י"ב, ב), שזה ענין של קידוש החודש שעתידי לחזור לנו הסנהדרין, "אשיבה שופטייך כבראשונה ויועצייך כבתחילה" (ישעיה א', כ"ג), ואז יקדשו את החודש על פי הראייה, זה החודש הזה לכם. כל זה לעתיד לבוא. (ובפרשת החודש מזכיר גם העניין של קרבן פסח, כל זה דברים שהיו לעתיד לבוא). **אז כל הארבע פרשיות זה התקווה והאמונה של עם ישראל, וכל זה רמז בתחילת ארבע פרשיות, ב"כ תשא" ורומז לך הפסוק על התקווה והשמחה והאמונה של עם ישראל**.

זט"ו ב"ו ד"ד ובי"ו

ג. אמרו חכמים שראש חודש אדר יכול לחול בארבע ימים. זה כתוב בשלחן ערוך (סי' תרפ"ה ס"ו, ועיי' רש"י במסכת מגילה דף ל' ע"ב ד"ה ואיזו היא). וסימנך **"זבדו"**. דהיינו יום שבת (זה ה"זי"ו), שני, רביעי וששי, בשאר הימים לא יכול לחול ראש חודש אדר, ועל פי הסימן הזה של "זבדו" נתנו סימן להפסקות של ארבע שבתות. הרי אמרנו שבשבעה הבא מתחילים את ארבע הפרשיות שהם באות אחת אחרי השניה, אבל יש הפסקה באמצע. לפעמים מפסיקים בשבת אחת ולפעמים מפסיקים בשתי שבתות. ומה הסימן? הסימן הוא **"זט"ו ב"ו ד"ד ובי"ו"**. ה"זי"ן של זבדו"ו - זט"ו. הבי"ת של זבדו"ו - ב"ו. הדל"ת - ד"ד. והי"ו של זב"ו. מה פירושו הסימן הזה? אני אסביר. זט"ו - כשחל ראש חודש אדר בשבת (זה ה"זי"ן של זט"ו), אז הפסקה תהיה בט"ו לחודש. ה"זי"ן זה היום שבשבע (שבת), והט"ו זה היום בחודש. זאת אומרת השבת שמפסיקים בה תהיה בט"ו באדר. למה מפסיקים בה? כי בתחלה יש את שבת שקלים, ומיד אחריה שבת זכור, אחרי זה יהיה לך פורים, ואחר כך שבת אחריה תהיה הפסקה כדי להצמיד את פרשת פרה לפרשת החודש (ופרשת החודש חייבת להיות לפני ר"ח ניסן או ב"ח ופרשת פרה צריכה להיות סמוכה לה כמ"ש בירושלמי פ"ג מגילה ה"ה). אחר כך ב"ו - כאשר ר"ח אדר חל ביום שני בשבוע, אז בשבת של ו' באדר מפסיקים, וזו תהיה השבת שמיד אחרי שקלים, ומפסיקים בה כדי להצמיד את פרשת זכור לפורים. תהיה הפסקה אחת, ואחר כך זה הולך על הסדר. אחר כך ד"ד, כאשר ר"ח אדר יחול ביום רביעי בשבוע, אז הפסקה תהיה ב' באדר מאותה סיבה, מיד אחרי שבת שקלים נפסקי שבת אחריה כדי להצמיד זכור לפורים. ואחר כך וי"ו, מה פירושו? אם ר"ח אדר חל ביום ששי (השנה ככה, ר"ח אדר ב' חל ביום ששי), אז קוראים פרשת שקלים בשבת שלפני ר"ח (השנה זו פרשת ויקהל), זה כמעט שבוע שלם לפני ראש חודש, כי ראש חודש בסוף השבוע ביום ששי. ולכן יש כאן שתי הפסקות - ב"ו, ב' זה ב' בחודש אדר זו הפסקה ראשונה (זאת אומרת השנה פרשת פקודי תהיה שבת הפסקה), ואחר כך תהיה שבת זכור, ואחריה תהיה שוב הפסקה (זה י"ו באדר שזה ט"ז, פרשת צו), כדי להצמיד את פרשת פרה לפרשת החודש. זה הסימנים של הפסקות. נתנו להם סימן כדי לזכור את הדבר הזה.

יש שקל ויש שקל

ד. בפרשת שקלים מובא העניין של מחצית השקל - "מחצית השקל בשקל הקדש" (שמות ל', א'). **השקל של התורה זה בעצם סלע של חכמים**. בגמרא כתוב סלע, וסלע זה ארבעה דינרים, וזה השקל של התורה. גם תרגום אונקלוס ככה, הוא מתרגם בשקל - סלע - "סלעיך". שקל זה סלע. וכמה הוא השקל? יש שקל בגמרא ובמשנה, אבל זה חצי שקל. **השקל של דברי חז"ל הוא לא השקל של התורה, אלא הוא חצי שקל של התורה, הסלע של חז"ל הוא השקל של התורה**. צריך לדעת את זה. **ומרן ראש הישיבה שליט"א** הסביר בזה (בחומש בית נאמן) את רש"י בפרשה שלנו. רש"י אומר: "עשרים גרה השקל - **השקל השלם ארבעה זוזין**". מה זה השקל השלם? וכי יש לך שקל חסר? מה זה שקל שלם? אז ראש הישיבה הסביר שכוונת רש"י לאפוקי מהשקל של חז"ל שהוא שני זוזים. ולכן רש"י מדגיש כאן **"השקל השלם** - של התורה - זה ארבעה זוזים", לא שני זוזים כמו השקל של חז"ל.

7. לפעמים כותבים על הסיפורים "הסידור השלם". ואני זוכר **שרבי ינון חורי** ע"ה היה מעיר על זה, מה זה הסידור השלם? כאילו יש סידור חסר ויש סידור שלם. אם יש חסר ושלם אז תכתוב שלם, אבל לפעמים אין כלום, סתם כותבים השלם. אלא הכוונה שהוא מושלם כנראה, אבל רש"י לא ידוק מלה תם. אז מה זה השקל השלם?

בגלל שיכול להיות שהוא ירוויח, חכמים אסרו את הדבר. זה אסור מדרבנן. חכמים עשו הרחקה באיסור של ריבית, אמרו שאסור ללוות סאה בסאה, אלא אם כן בתנאים מסוימים, כגון שיש לו קצת מאותו המין, ויש עוד כמה תנאים שאפשר. ויש בזה נפקא מינה גם הלוואה של כסף זר (של מדינה זרה), כמו דולרים, יורו וכדו', כי גם הם נחשבים כמו פירות. לכן אדם שרוצה להלוות למשל דולרים למישהו, הוא צריך לשים לב שיש כאן בעיה של סאה בסאה, וכדי שיהיה מותר להלוות, צריך שיהיה ללווה קצת מאותו המין, אם יש לו קצת מהמטבע מאותו המין זה טוב. ואם לא, אז בספר מלוה ה' (ח"ב פרק ט"ו הלכה ו') כתב שיש אפשרות לתת לו למשל דולר אחד במתנה על מנת להחזיר, ואז נמצא שיש לו דולר אחד בידו ואחר כך תלוה לו. תלוה לו והוא יחזיר לך בחזרה את הדולר, זו מתנה על מנת להחזיר. העיקר שבשעה שהלווית לו היה לו מאותו המין, זו הדרך להלוות סאה בסאה. אבל צריך לדעת שאם אדם לווה ולא היה לו באותו הזמן מטבע כזה, הוא עשה איסור של סאה בסאה וזו בעיה. ואם אחר כך בשעת הפרעון התייקר המחיר של הדולר צריך להוה להחזיר כפי השווי שהיה בשעת ההלוואה כיון שלא עשה בדרך המותרת.

סאה בסאה בדברים קטנים

ט. עכשיו לגבי פדיון הבן זה אותו דבר. הרי אתה לא לווה כאן כסף עובר לסוחר, אתה הולך לווה מטבעות כסף טהור. ואף שהרמ"א כתב ביורה דעה בהלכות ריבית (סי' קס"ב ס"א) שיש להקל בהלוואת סאה בסאה בדברים קטנים. הלוואה בין שכנים למשל, ללוות כיכר לחם או איזו עגבניה או ביצים וכל מיני דברים שהם בין השכנים, אתה לווה מהשכן ואחר כך אתה מחזיר, לכאורה יש כאן בעיה של סאה בסאה, אז הרמ"א כתב שאפשר להקל בזה. ויש סוגיא בסוף פרק איזהו נשך (דף ע"ה ע"א) שעוסקת בדיון הזה, יש שם מחלוקת בזה, ויש שם כמה ראשונים שמקילים, והרמ"א פסק להקל. למה? כי זה דברים קטנים שלא מקפידים עליהם. לכן הוא היקל בזה. אבל מרן בבית יוסף שם כתב שדעת הר"ף (דף מ"ה ע"א מדפי הר"ף) והרמב"ם (פ"י מהלכות מלוה ה"א) ההחמיר בזה. זאת אומרת שצריך להחמיר גם בהלוואה בין שכנים, ובשלחן ערוך מרן השמיט את הקולא הזאת, אז משמע שהוא מחמיר כמו הר"ף והרמב"ם. הרמ"א היקל. עכשיו איך הספרדים נוהגים? לכאורה אנחנו צריכים לנהוג כמו דעת מרן להחמיר, אבל כתבו גדולי אחרוני הספרדים הרב מהריק"ש - רבי יעקב קשטרו (בהגהות "ערוך לחם" על הש"ע שם), וגם הרב שלחן גבוה (שם ס"ק ט"ו) והרב פרי חדש (א"ח ת"ג אות א') והבן איש חי (ש"ב פרשת עקב אות א') שהמנהג להקל בזה. זאת אומרת שגם אצל הספרדים נהגו להקל כדעת הרמ"א ולא כמו שכתב מרן אליבא דהר"ף והרמב"ם וכפפוש מרן השלחן ערוך. לכן גם הספרדים שנוהגים להקל בזה, ודאי שיש להם על מה שיסמוכו. ככה מעידים גאוני עולם שהמנהג להקל, אז אפשר להקל להלוות בין שכנים בדברים קטנים (כלומר מה שהגילום). רק שיוהר לא להחזיר יותר, יחזיר אותו הדבר (לא צריך עכשיו לדייק על המשקל בדיוק, אבל פחות או יותר שלעין יראה אותו דבר). והרב משה לוי ע"ה כתב במלוה ה' (ח"ב פרק י"ד הלכה ט"ז) שמי שרוצה להחמיר כדעת מרן תבוא עליו ברכה שיהיה לו קצת מאותו המין, כמו שאמרנו קודם.

יאמר הכהן לחבירו "תן לי את הסלעים במתנה על מנת להחזיר"

י. על כל פנים בפדיון הבן זה לא דבר קטן, כי מדובר בחמשה שקלים כסף, ולפי הערך היום זה 250 שקלים (כי 25 שקל זה מחצית השקל, וחמשה שקלים זה פי עשר), וזה סכום שמקפידים עליו, ובשביל שלא תהיה בעיה של "סאה בסאה", כאשר הכהן רוצה לקחת כסף לפדיון הבן מחבירו הכהן לא יאמר לנותן "תלוה לי", אלא יאמר לו: "תתן לי מתנה על מנת להחזיר", וככה זו מתנה ולא הלוואה, ובמתנה אין איסור. מה הבדל בין מתנה להלוואה? וכי זה סתם משחק מלים! אם כן כל סאה בסאה נאמר שזו מתנה על מנת להחזיר ונגמר. אלא שהלוואה זה באופן שאתה משתמש בחפץ מסוים ומחזיר חפץ אחר במקום, כגון אדם שמלוה לך כסף או פירות, ואתה משתמש בהם ומחזיר לו כסף או פירות אחרים, ובאופן כזה זה לא יעזור אם תאמר שזה יהיה מתנה, כי אתה לא יכול לשנות את הדבר במלים, כי צריך שהמהות של הדבר תהיה ככה. אבל כאן הרי אתה מחזיר את אותו הדבר, כי הכהן לוקח את המטבעות האלה במתנה על מנת להחזיר ומחזיר אותם בעצמם, וכאשר הוא אומר כך אין חשש, כי הוא יודע שהישראל שפודה את בנו יחזיר את אותם מטבעות כמו שכולם עושים, לכן זה מותר. רק שצריך להיזהר שלא יגיד "תלוה לי", אלא יגיד לשון מתנה. וכתבנו את זה בהוראה ברורה (סימן קס"ב).

מאיזה גיל נותנים "זכר למחצית השקל"?

יא. מאיזה גיל נותנים "זכר למחצית השקל"? יש בזה שתי דעות, יש אומרים מגיל עשרים, כמו שכתוב בתורה: "כל העובר על הפקודים מבן עשרים שנה ומעלה" (שמות ל', י"א). א"כ זה מפורש בתורה, וכי יש לך טוב מזה? וככה כתב רבנו עובדיה מברטנורא (שקלים פרק א' משנה ג') שהעניין של מחצית השקל זה מגיל עשרים, וככה פסק הרמ"א (סי' תרצ"ד ס"א).
9. למשל כתב במלוה ה' (פ"ד ס"ט) שאדם שלוח עגבניות מחבירו לא יחזיר לו עגבניות שניכר לעין שגודלות יותר מהעגבניות שלוח. והוא הדין אם לוח ביצים קטנים למשל "M", לא יחזיר ביצים "L", כי אתה מחזיר לו יותר, אלא יחזיר לו אותו הדבר. וכן למשל אם לווה טיטולים מחברה מסוימת שידוע שהיא זולה, לא יחזיר לו מחברה אחרת שידוע שהיא יקרה, אלא אם כן אלו שתי חברות שלא ידוע שהם יקרות זו מזו, שזו יש להקל בזה.

שרק מגיל עשרים צריך לתת מחצית השקל ולא מגיל בר מצוה. אבל התוספות יום טוב (שם משנה ד') העיר על רבנו עובדיה מברטנורא, שהתורה שאמרה גיל עשרים, היא לא מדברת על השקלים שמביאים כל שנה בשביל הקרבנות, ומה שכתוב שם זו תרומה שאספו בשביל האדנים¹⁰, אבל המחצית השקל שאנחנו עושים לה עכשיו זכר, עושים אותה בשביל הקרבנות¹¹, וזה לא שייך מגיל עשרים, אלא זה מגיל שמתחייב במצוות, וכמו שהרמב"ם בהלכות שקלים (פ"א ה"א) כתב, שכל איש מישראל - כהנים לויים וישראלים חייבים ליתן מחצית השקל, וממה שכתב "כל איש ישראל" משמע שכבר מגיל שלש עשרה חייב ליתן, שהרי ממתי אדם נחשב "איש"? מגיל בר מצוה, שאז נחשב כאיש לכל דבר. ככה העיר התוספות יום טוב על רבנו עובדיה מברטנורא. אבל הרמ"א פסק שמגיל עשרים חייב. ויתכן שמחמת שזה רק מנהג, לכן היקל בזה. והגר"א במשנת אליהו יישב דעת רבנו עובדיה מברטנורא, שהוא לא התכוון מאימתי החיוב של מחצית השקל, אלא רק מאיזה גיל "ממשכנים", כי המשנה שהוא מדבר עליה מדברת על הדין שהיו ממשכנים על מחצית השקל, דהיינו שאם אחד לא היה רוצה לתת, היו יורדים אליו ולוקחים ממנו משכון, ועל זה הוא אומר שהיו ממשכנים מגיל עשרים (זה תלמי בגרסא בירושלמי שקלים פ"א הלכה ו'), וגם רבנו עובדיה מברטנורא מודה שהחיוב מגיל שלוש עשרה. והרב עובדיה ע"ה כתב (חזון עובדיה פורים עמ' ק"ד) שטוב ונכון לתת מגיל שלש עשרה, ומי שירצה לתת מגיל עשרים יש לו על מה שיסמוך, כי סוף סוף זה רק מנהג.

חיוב הנשים בזה

יב. המגן אברהם (סי' תרצ"ד סק"ג) הביא שבספר מנהגים (הלכות פורים אות מ"ט) כתב שנהגו לתת גם נשים וילדים. והקשה על זה שהוא תמוה, כי מנין לו החיוב הזה?

הרי נשים פטורות ממחצית השקל כמו שכתוב: "איש כופר נפשו" (שמות ל', י"ב), וקרנן העדה (שקלים פ"א ה"א) כתב שלמדו מזה שנשים פטורות. וכך כתב גם הרמב"ם (פ"א מהלכות שקלים ה"ז) שמעיקר הדין נשים פטורות, ואם רצו לתת מקבלים מידם וכמו כן גם ילדים פטורים. ובא הרב תורה תמימה (פרשת כי תשא אות כ"ז) ויישב את קושיית המגן אברהם שהואיל זה רק מנהג, וזה בא לכפר ולבטל את שקלי המן (כמו שאמרו חכמים (מגילה דף י"ג ע"ג) שהקדימו שקליהם לשקלי המן), וגם נשים וילדים היו באותו הנס (ראה מגילה דף ע"א), לכן כתבו שטוב לתת גם בעד נשים. וגם קטנים מי שנותן בעדם, תבוא עליו ברכה, למרות שאין חיוב. גם מרן ראש הישיבה בס' סנסן לילאי (חלק השו"ת סי' ב') כתב שאין חיוב לתת בעד נשים וילדים והעיר על התיורו של הרב תורה תמימה. ואם רצה לתת בשבילם תבוא עליו ברכה.

אם אפשר לתת כסף "זכר למחצית השקל" מכספי ממעשרות

יג. יש שאלה האם אפשר לתת את זכר למחצית השקל מכספי מעשר. מצות מעשר כספים זו מצוה חשובה מאד, וזה קשור למצות צדקה. אמנם זה לא חיוב גמור כמו מעשר תבואה ופירות, כי שם אסור לך לאכול בלי המעשר, אבל מעשר כספים הסכמת רוב האחרונים שזה מתורת מנהג. אבל מרן בהלכות צדקה (ח"ד סי' רמ"ט ס"א) כותב שמי שמפריש אחד מעשרה מנכסיו לצדקה זה "עין בוננית", ואם הוא נותן וחושב זה "עין יפה", ופחות ממעשר זה נקרא "עין רעה", אם כן נמצא שלמרות שזה רק מנהג ולא חיוב, אבל מי שלא מעשר מנכסיו זה נקרא שיש לו "עין רעה". ומי רוצה שיקראו לו "עין רעה"? לכן חשוב שכל אחד יחשב את ההכנסות והרווחים שלו ויתן מעשר.

במקרים מיוחדים לא כדאי לתת מעשרות

יד. ויש מקרים מיוחדים שאדם לא צריך ליתן מעשר, ואפשר לומר שלא כדאי שיתן מעשר. כמו שכתבו האחרונים שאם הוא חייב לכל מיני אנשים כספים, ואם הוא יתן מעשר, הוא לא יוכל לשלם לאנשים שחייב להם, לכן לא טוב שיתן. איך יעשה במקרה כזה? כותב הרב עובדיה ביחוד דעת (ח"ג סי' ע"ג) שיתן מעשר אחרי כל ההוצאות שלו. ממה שנשאר לו בסוף - מזה יפריש מעשר. כי המצב שלו דחוק והוא שקוע בחובות, וזה לא טוב שפירש מעשר, כי זה נחשב קצת כמו "מצוה הבאה בעבירה" (סוכה דף ל' ע"א), כי הכסף הזה שייך לבעלי החובות שלו. וככה יעץ גם הרב פלא יועץ (מערכת צדקה), שמי שיש לו חובות, לא

10. מה זה האדנים? הקרשים של המשכן היו תקועים בתוך האדנים, והיו מאה אדנים שהיו עשויים כסף ועשו אותם ממחצית השקל, כמו שכתוב בפרשת פקודי (שמות ל"ח, כ"ה-כ"ו).
11. כי כל שנה היו צריכים לחדש את העניין של הקרבנות מכסף חדש ולמדו את זה מהפסוק: "זאת עולת חודש בחודשו לחודשי השנה" (במדבר כ"ח, י"ד) המילה "לחדש" מיותרת, וממנה למדו (ראש השנה דף י' ע"א) שצריך לחדש מחדש את התרומה, כדי להביא ממנה את הקרבנות, ולא להשתמש בכסף ישן. וניסן הוא ראש חודשים, ולכן מתחילים מניסן. וחודש לפני כן - מאדר, מתחילים לאסוף את השקלים, כדי שכבר בניסן הכסף החדש יהיה ויתחילו לקנות ממנו את הקרבנות. בכסף של מחצית השקל מקריבים את כל קרבנות הציבור, "את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים" (במדבר כ"ח, ד'), וכן את כל הקרבנות של המוספים, של שבתות וימים טובים וראש חודשים. והתורה ציוותה כן, כדי שכל אחד מעם ישראל יהיה חלק בקרבנות. ודאי שהיו יכולים כמה עשרים, או אפילו עשיר אחד שיקח על עצמו את המימון של הקרבנות, אבל התורה לא רצתה כך, אלא כולם משתתפים בקרבנות. "העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט" (שמות ל', ט"ו). ולא רק של האדנים, אלא גם במחצית השקל של הקרבנות - "לא ניכר שוע לפני דל" (איוב ל"ד, טו). כולם שווים.

דחוקה לו, והתנה מראש שמה שהוא מפריש מעשר זה בלי נדר, הוא יכול להחשיב את "זכר למחצית השקל" מכספי מעשר. אבל בסתם לא יחשב אדם את מה שהוא מפריש ל"זכר למחצית השקל" מכספי מעשר, אבל מה שנותן עבור נשים וילדים יכול לחשב מכספי כיון שאין להם חיוב של מחצית השקל כמו שאמרנו, וכך כתב מרן ראש הישיבה בס' סנסן לייארי (סי' ב).

אם אפשר לומר על המעות, שאלו "זכר למחצית השקל"

זי. רבי יהוסף שוורץ בשו"ת דברי יוסף (סי' נ"ב), צעק הרבה על אנשים שאומרים "זכר למחצית השקל", שהרי זה נראה כאילו אתה מקדיש את הכסף לקרבנות. ויש הלכה דומה לזה בשלחן ערוך בהלכות פסח (סי' תע"ז ס"ד) שכשאדם הולך לקנות בשר, לא יאמר "אני הולך לקנות לפסח", כי זה נראה כאילו הוא רוצה להקריב קרבן פסח, אלא יאמר "אני הולך לקנות בשר" "ליום טוב". ואם כן אותו דבר כאן, מה אתה אומר "זכר למחצית השקל"? נכון שאמרת זכר, אבל למה להזכיר בכלל מחצית השקל, תתן סתם בלי להזכיר כלום. והוא עשה מזה רעש גדול. הרב עובדיה ע"ה הביא את זה בחזון עובדיה (פורים עמ' ק"א בהערה) ודחה את הדברים וגם רוב האחרונים לא הסכימו עם זה, כי אתה לא אומר "מחצית השקל" אלא רק "זכר". ומפסח אל תביא ראיה, כי לגבי פסח חכמים החמירו. וראיה לדבר מפסח עצמו - "ממקומו הוא מוכרע" (שבועות דף ז' ע"ב), שהרי לגבי פסח כתוב שלא יאמר "אני קונה בשר לפסח" אבל בשר לחג מותר [וכ"כ מרן ראש הישיבה נר"ו בס' ה' נסי ח"א עמ' י"ח]. וזה מוכרח שאל"כ היה אסור בכל חג לומר כן ולמה אסרו רק בפסח], והרי "בשר לחג" משמע בשר לחגיגה, אם כן תחשוש שהוא קונה חגיגה. אלא כנראה שבפסח היתה פרצה, שהיו אנשים מקריבים שחוטי חוץ¹². ולכן רצו חכמים לעשות הרחקה גדולה, ואמרו שלא להגיד "אני קונה בשר לפסח". אבל גם לגבי פסח כתבו האחרונים (עיי' בחזון ע"ש עמ' ק"ב בהערה) שבדיעבד אם אמר כך לא נאסר הבשר. ואם כן גם בעניין של מחצית השקל, לכתחילה יאמר "זכר למחצית השקל", לא יגיד "אני נותן מחצית השקל". יש כאלה לא יודעים ואומרים "קח מחצית השקל", אבל צריך לתקן אותם "לא אדוני, לא הבאת מחצית השקל אלא זכר מחצית השקל".

אם אמר אני נותן "מחצית השקל" האם הכסף נאסר

יח. אבל אם הוא כבר אמר לא נאסר. וכתב בחזון עובדיה (פורים עמ' ק"א בהערה) שזה כמו אדם שהקדיש בטעות, כי אין פיו ולבו שווים, וכי הוא התכוון באמת שזה יהיה מחצית השקל ויקחו את זה לבית המקדש ויהיה אסור בהנאה! (כי הרי אם באמת זה היה מחצית השקל, אז זה הקדש ואסור ליהנות מהכסף, ויש בו איסור מעילה, אף על פי שאין בית המקדש היום). אלא הוא לא התכוון לזה ואין פיו ולבו שווים, והוא אומר "מחצית השקל" כי הוא לא יודע.

12. עד היום נדמה לי שיש איזה כת (לא של יהודים, אלא של שומרונים או כת דומה) שמקריבים קרבן פסח.

ירבה בצדקות אלא יתן פרוטה אחת (ואולי כמה פרוטות ב"ויברך דוד"), העיקר שיהיה לו מצות צדקה בכל יום. והשיעור המינימלי לצדקה לאדם הכי מסכן כתוב בשלחן ערוך (י"ד סי' רמ"ט ס"ב) שזה "שלישית השקל" בשנה. תעשה חשבון כמה זה יוצא, אם אמרנו שמחצית השקל זה 25 שקלים, אם כן שקל זה 50 שקלים, תעשה שליש מזה בשנה, זה 17 שקלים בערך וזה כלום. בכמה פרוטות ביום אתה עובר את זה. לכן אומר הפלא יועץ [שאדם כזה לא ירבה בצדקות], כי אם אתה נותן כמה פרוטות ביום, גם בעלי החובות לא יקפידו עליך, וניחא להו בהכי. אבל לא כדאי שיתן מעשר מכל ההכנסות שלו. ויש עוד מקרה שלא טוב שאדם יתן מעשר, אם על ידי שיתן מעשר יהיה לו מינוס בבנק, ויש בזה בעיה של רבית, ואל תעשה מצוה הבאה בעבירה. כי כאשר אתה נכנס למינוס בבנק יש בזה בעיה גדולה של איסור רבית.

מצות הצדקה יש בכוחה להגן מכל מיני פגעים

טו. אבל במקרה רגיל כאשר אדם נותן מעשר, הוא רואה ברכה בכסף שלו, ואמרו חז"ל (שבת דף ק"ט ע"א): "עשר תעשר" (דברים י"ד כ"ב) - עשר בשביל שתתעשר. תתן כסף לצדקה וה' יברך אותך, ואחר כך אתה תרויח יותר ויהיה לך ברכה בכסף. ואדם שלא נותן צדקה הוא חושב שהוא מרויח אבל אמרו חכמים: "מלח ממון חסר" (כתובות דף ס"ו ע"ב), אם אתה רוצה שהממון שלך יתקיים, תחסר ממנו לצדקה. ויש שגורסים "מלח ממון - חסד", וזה אותו דבר. אדם שנותן מכספו מעשר, וכל שכן אם נותן חומש, יראה ברכה בעמלו. אומרים בשמו של החזון איש שאדם שנותן מעשר הוא מונע מעצמו לשלם לכל מיני רופאים ותרופות. לכן מצוות הצדקה יש בכוחה להגן על האדם מכל מיני פגעים ומרעין בישין ומחלות ל"א, כי היא מצוה מאד יקרה וחשובה.

מה אפשר לתת מכספי מעשרות ומה לא?

טז. והשאלה היא האם אפשר לחשב את "זכר למחצית השקל" מכספי מעשר, שהרי זה גם צדקה, שנותנים את כספי "זכר למחצית השקל" לעניים, ובחזון עובדיה (פורים עמ' ק"ה) כתב שיותר נכון לתת אותו לשיבות, לתלמודי תורה, לכוללים להחזיק אברכים ולשאר מקומות של תורה, כי יש בזה תרתי, גם עניים וגם אתה מחזיק מקומות של תורה. ושם הוא הביא עוד שהרי מה היו עושים במחצית השקל בזמן בית המקדש? היו מבאים קרבנות שבאים לכפר, והיום התורה מכפרת על עוונותינו, לכן נכון לתת את הכספים האלה למקומות של תורה. וככה זה "לכפר על פשתיכם" (שמות ל, ט"ו). וא"כ לכאורה אפשר לתת את זה מכספי מעשר. אבל הרב עובדיה ע"ה אומר (ש"ת יתוה דעת ח"א סי' פ"ז) שהיות שכביכול זה כמו דבר שבחובה, שהרי אנחנו נוהגים לתת את "זכר למחצית השקל", ונכון שזה לא חיוב ממש אבל המנהג הפך להיות כמו נדר וחובה, ודבר שבחובה לא מחשבים אותו מכספי מעשר, כי את המעשר צריך לתת מדבר שהוא רשות - מכסף שאתה לא חייב לתת. והטריזי זהב כותב (י"ד סי' רמ"ט ס"א) שאם אדם למשל עלה לתורה והתחייב לתת צדקה, האם יכול לתת את זה מכספי מעשרות? והוא חילק שאם היה בדעתו שהוא מתנדב להביא את זה ממעשר, מותר. ואם הוא קנה מצוה והוא לא חשב להביא את זה מכספי מעשר, א"כ כבר חל עליו חיוב כי הוא נדר לצדקה, וזה הפך להיות דבר שבחובה, ואין לחשב את זה מכספי מעשר. ומי שרגיל לתת את זה מכספי מעשר גם אם לא חשב על זה בפירושו, יכול לחשב זאת מכספי מעשר כי מסתמא דעתו על כך. ולמדנו מדבריו שכאשר יש דבר שבחובה, אתה לא יכול

לתת אותו מכספי מעשר. וא"כ גם ענין של מחצית השקל זה כעין חובה. בזמן בית המקדש זה היה חובה גמורה - חיוב דאורייתא וזה היה פשוט שאי אפשר לחשב את זה מכספי מעשר כי זה דבר שבחובה, אבל גם בימינו שזה לא ממש חובה קיבלו את זה עליהם כחובה. אבל כתב בחזון עובדיה (פורים עמ' ק"ד) שמי שהשעה

הרב כפיר פרוש הי"ו
עם החזן והפייטן
הרב כפיר פרוש הי"ו
לימוד ושלטים בסולמות המקאמים
פיתוח שמיעה מוזיקלית בליווי כלי נגינה
בדרכה מנחמת לחזן ושלטים הבינור
לימוד והרחבת הידע במיתרים ושירת הבקשות

הכנסת תיקים א"ר ביום חמישי
בין השעות 10:30 - 11:00
חולץ הקודם כ- 36 מסמכים

לפרטים והרשמה:
059-6727523 בני ברק

ביאור נפלא
על מגילת אסתר
וכן ענייני פורים בהלכה ובאגדה
מוסרן הנאמן ר' רחמים חי חיתה הכתן זצ"ל

ניתן להשיג את הספר גם בשפה הצרפתית

ניתן לרכוש את הספר בטלפון:
08-6727523

ארץ צדיקים

איך לדבר. לכן לכתחילה צריך ללמד שלא אומרים "מחצית השקל" אלא "זכר למחצית השקל", אבל אם אדם לא ידע ואמר "מחצית השקל", לא צריך לחשוש שהסכף אסור בהנאה, אלא אפשר לקבל ממנו את הכסף ולהשתמש בו והכל יבוא על מקומו בשלום.

כמה גדולה זכות אבותינו הקדושים

יט. נאמר איזה דבר על הפרשה. קראנו בתפלה של משה רבנו: "ויחל משה את פני ה' (שמות ל"ב, י"א), והוא אמר שם (פסוק י"ג): "זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם בך" (פסוק י"ד), ומיד אחרי זה כתוב: "וינחם ה' על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו" (שם פסוק י"ד). וראיתי שרבנו בחיי אומר שאתה רואה אצל משה רבנו שהזכיר כמה דברים בתפלה שלו, ולא נענה עד שהזכיר זכות אבות: "זכור לאברהם ליצחק ולישראל", ומיד "וינחם ה' על הרעה". אתה רואה כמה גדולה זכות אבותינו הקדושים. [וכן גם איתא בגמ' במס' שבת דף ל' ע"א] ואומר רבנו בחיי שהדברים קל וחומר, שאם משה רבנו ע"ה לא נענה עד שהזכיר זכות אבות, קל וחומר שאנחנו צריכים להזכיר בתפלה שלנו את זכות אבותינו הקדושים. לכן אנשי כנסת הגדולה שתיקנו לנו את התפלה, תיקנו שנפתח את התפלה במילים: "אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב".

"זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור"

כ. יש עוד פסוק אחר בפרשת שמות, שמשוה רבנו שואל את הקב"ה, כשאבוא לעם ישראל מה אומר להם? והקב"ה עונה לו (שמות ג', ט"ו): "כה תאמר אל בני ישראל ה' אלוקי אבותיכם אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב שלחני אליכם, זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור". מה הפירוש זה שמי וגו'? רש"י פירש "זה שמי לעולם" - לעולם כתוב (ספר וא"ו), והכוונה שלא תקרא את שם הוי"ה, אלא תעלים אותו¹³. "זה זכרי" - כאן לימד אותו איך להזכיר שם ה' באדנות כמו שאנחנו היום אומרים. אבל רבנו בחיי אומר שלפי הפשט מה זה "זה שמי לעולם"? כשאתה בא להתפלל לפני הקב"ה התפלל אליו בסדר הזה: "אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב", ככה רוצה הקב"ה שתזכיר אותו, עם האבות הקדושים. כל כך הוא אוהב את האבות - אברהם יצחק ויעקב! לכן בתחילה אנחנו מזכירים את האבות הקדושים.

עם ישראל נשענים על האבות הקדושים

כא. יש גם מדרש (שמות רבה פרשה מ"ד פ"א) על הפסוק "גפן ממצרים תסיע" (תהלים פ"ו, ט'), שדורש מה הגפן - החיה, כשהיא צומחת נשענת על הענפים המתים, (כי הענפים של הגפן מאד רכים וצריך לתמוך בהם שהענבים לא יפלו לארץ, ולכן מה עושים? לוקחים קנים של עץ מת (לא עץ חי עם שרשים), ומשענים את העץ החי על אותם הענפים), ככה עם ישראל נשענים על המתים. ומי זה המתים? אבותינו הקדושים - אברהם יצחק ויעקב, שעם ישראל נשען עליהם. "צדיקים במיתתם קרויים חיים" (ברכות דף י"ח ע"א). גם אליהו הנביא ע"ה בהר הכרמל, (מובא בהפסדה שקראנו היום) התפלל שתדך את שמיים, והזכיר זכות אבות, ה' אלוקי אברהם יצחק וישראל היום יָדַעְךָ כי אתה אלוקים בישראל" מלכים א' י"ח, ל"ו), ואחר כך כתוב: "ותפול אש ה' ותאכל את העולה" (שם פסוק ל"ח). אנחנו רואים כמה חשובה הזכרת האבות לפני הקדוש ברוך הוא.

"אף אם זכות אבות תמה, רחמי לא כלים"

כב. אבל יש עוד פסוק בפרשה (שמות ל"ג, י"ט): "אני אעביר כל טובי על פניך", ואומר רש"י (ומקורו מדברי חז"ל): הגיעה השעה שאתה צריך לראות בכבודי - כי אני צריך ללמד אותך סדר תפלה. למה? אומר לו הקב"ה כשביקשת רחמים הזכרת זכות אבותינו הקדושים ונושעת, כסבור אתה שאם תמה זכות אבות¹⁴, כבר אין מה לעשות?! אני אלמד אותך עכשיו מה לעשות, וכלשון רש"י: "אני אעביר כל טובי על פניך" - על הצור, ואתה צפון במערה. וקראתי בשם ה' לפניך - ללמדך סדר בקשת רחמים - אף אם תכלה זכות אבות, וכסדר זה שאתה רואה אותי, מעוטף וקורא שלש עשרה מידות, הוי מלמד את ישראל לעשות כן, ועל ידי שיזכירו לפני רחום וחונן יהיו נענים, כי רחמי לא כלים". יכול להיות שזכות אבות תמה, אבל רחמי לא כלים! ואז לימד אותו שלש עשרה מידות של רחמים. וכתוב שם בעניין שלש עשרה מידות: "וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם", זאת אומרת לפעמים אני ארחם ולפעמים לא, אתם תזכירו שלש עשרה מידות ואני אראה, לפעמים ארחם ולפעמים לא - לפי העניין. אבל אחר כך בשעת מעשה אמר לו (שמות ל"ד, ז'): "הנה אנכי כורת ברית" - כרת ברית ששלש עשרה מידות של רחמים לעולם לא חוזרות ריקם, כלומר תמיד כשמזכירים שלש עשרה מידות הם לא חוזרות ריקם.

לומר י"ג מידות בכוונה

כג. ורבתינו תיקנו לנו לומר אותם אחרי התפלה. אמנם לא כל הקהילות נוהגים לומר שלש עשרה מידות, אבל הספרדים אומרים, וגם החסידים אומרים. (הליטאים אומרים

13. כי אסור להגות את השם באותיותיו, ומי שעושה כן אין לו חלק לעולם הבא (סנהדרין דף צ"א), זה דבר חמור. ואפילו אם אינו מזכיר ממש את שם ה', אלא רק מזכיר את האותיות ברצף אסור, אלא יאמר יו"ד ק"י ואו"י ק"י או יאמר אותם שלא ברצף.

14. יש מחלוקת בגמרא (שבת דף נ"ה ע"א) אם תמה זכות אבות או לא תמה זכות אבות.

אותם רק כשיש סליחות או תענית כמדומני, אבל אנחנו כל יום שיש תחנון אומרים אותם). אבל צריך לדעת שכל יום שיש שלש עשרה מידות של רחמים, צריך להגיד את זה בכוונה, זו שעת רצון. הקב"ה אומר אני כורת ברית שבשעה שאומרים שלש עשרה מידות הן לא חוזרות ריקם. מה זה לא חוזרות ריקם? הכוונה שזה ודאי עוזר, לא חייב שהתפלה תתקבל במאה אחוז, הקב"ה הוא יחליט אם לקבל במאה אחוז או לא, אבל זה ודאי עוזר, לשליש או לרביעי - לפי רצון ה'.

"ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וכו' לכלותם, להפר בריתי"

כד. ויש לנו פסוק אחר בפרשת בחוקותי (ויקרא כ"ו, מ"ד) שעכשיו בנין אותו: "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם, להפר בריתי אתם כי אני ה' אלוקיכם". הפסוק מדבר בשעת התוכחה, עם ישראל נמצאים בגלות ובצער, והוא אומר "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם" - אפילו שהם בארץ אויביהם, אני "לא מאסתים ולא געלתים". אבל המלה "זאת" יש בה רמז שאמר אותו מרן ראש הישיבה שליט"א (אספ המזכיר ערך זכות אבות) ש"זאת" ראשי תיבות זכות אבות תמה, כלומר "ואף גם זאת" - אפילו שנגידי זכות אבות תמה (אפילו אם נאמר ככה, כי זה לא בטוח, יש בזה מחלוקת כמו שאמרנו), בכל זאת "לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלוקיכם" - כי רחמי לא כלים. נמצא שהפסוק בא להגיד לנו שאפילו שזכות אבות תמה, רחמי לא כלים. לכן כל יום בתפלה אנחנו מזכירים בתחילה זכות אבות - "אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב", ואחרי שגומרים את התפלה אומרים את הסדר של הוי"ו, ואז תכף אומרים את י"ג מידות של רחמים. עושים את שני הדברים: מזכירים זכות אבות ואחר כך י"ג מידות של רחמים.

"הקב"ה מצילנו מידים"

כה. אבל כמו שאמרנו כשאומרים את י"ג מידות של רחמים צריך להשתדל להגיד את זה בכוונה. למה? כי אנחנו רוצים לעורר רחמי שמים ולכן צריך לומר את זה במתניות. אותו דבר בוידוי צריך לומר במתניות, לא לומר "אשמנו בגדנו" כאילו רק לגמור וזהו, אלא צריך להגיד את הכל בכוונה כמה שיותר, ובפרט כשמגיעים לי"ג מידות של רחמים. ובזכות זה הקב"ה מרחם על עם ישראל. בפרט שאנחנו נמצאים עכשיו בתקופה שרואים כבר הרבה סימנים של הגאולה, יש לנו סימן מובהק ביותר שהמלכות תיהפך למינות (פסוטה דף מ"ט ע"ב), ואין לך ממשלה של "למינים ולמלשינים" כמו של עכשיו! וחכמים כבר צפו את זה מראש ואמרו "המלכות תיהפך למינות". וגם "היוקר יאמיר", וכל הסימנים שיש לנו. המלחמה שיש להם זה לא איתנו, זה מלחמה עם הקב"ה - "מלחמה לה' בעמלק" (שמות י"ז, ט"ו). נלחמים נגד התורה ונגד היהדות, אין להם דבר אתנו אלא עם הקב"ה, והוא יודע לטפל בהם. אם הוא שמר עלינו במשך כל הדורות, כמה שנינו הגויים במשך כל התקופות להשמיד אותנו - הן מבחינה גשמית והן מבחינה רוחנית, הקב"ה שמר עלינו כמו שאמרנו, "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים", וכמו שהיה בענין של פורים שנגיע עוד מעט אליו. תמיד הקב"ה שמר עלינו בנסים ונפלאות גדולים, ולפי דרכי הטבע מזמן לא היינו צריכים להיות כאן. אבל הקב"ה הבטיח לנו תורה, והוא שומר על עם ישראל בזכות האבות ובזכות רחמיו של הקב"ה. לכן גם עכשיו לא צריכים לפחד מהמצב. אבל מה שצריכים זה להתחזק יותר בלימוד תורתנו הקדושה וקיום המצוות ובתפלה לקב"ה. בעזרת ה' שהקב"ה יעביר ממנו את כל הממשלה הזאת, ונזכה לגאולה שלמה בבנין בית המקדש במהרה בימינו. אמן כן יהי רצון.

מי שביקר אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב משה יוסף דוד ושלמה הוא יברך את מרן ראש הישיבה רבנו מאיר נסים בן כמסאנה שהקב"ה ירפאהו רפואה שלמה ויתן לו בריאות איתנה ונהורא מעליא לאורך ימים ושנות חיים. ויברך את כל השומעים, בין אלו שנמצאים כאן, בין אלו שלא נמצאים כאן, אלה ששומעים דרך הלויין, ואלה שקוראים אחר כך בעלון. הקב"ה ימלא כל משאלות לבם לטובה ולברכה, ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן כן יהי רצון.

מביעים אנחנו את צערנו וכאבנו
על פטירת איש החסד ומרבה להיטיב
ר' יוסף יצחק כהן ז"ל

ונשטר כוס נחמו
אל אביו היקר מכובדנו
הרב חיים הכהן שליט"א

ואל אחיו יחידינו המסור בל"ג לעלון בית נאמן ולמסנן אחו צדיקים
הרה"ג ר' משה כהן שליט"א

הדר שלא ידעו עוד צער, ובכנין ירושלים והרמת קץ הושרה נוחמו

מוסדות חבתי רחמים מכון ארץ צדיקים מערכת העלון

רבנו וזלמטידין

אי התאונה?

תשובה ניתן לענות בקו
בית נאמן 079-9270505
שלוחה 22. נא לשלוח
התשובות עד יום ראשון
בערב
בין הפותרים נכונה יוגרל
פרס (חובה לציין שם
וכתובת בצורה ברורה)

גליון
250

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים

מתוך שיעורו של רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א
לע"נ גאלה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

עורך: הרב הר"ר
שמואל עיראן שליט"א

ידע חדע

"נקהלז לזרע אחרי הקר וחקת הפטות נצבה"

השנה פרשת "ויקהל" לבד ופרשת "פקודי" לבד, וברב השנים הן מחברות ביחד, אבל השנה - כיון שהיא מעברת ויש לנו שבתות נוספות, לכן מפרדים אותם. כמה זוגות פרשיות מתחברות ומתפרדות במשך השנה? שבועה זוגות. ויש להם סימן יפה (בספר שירי דוד דף נ"ה ע"ד): "נקהלז לזרע אחרי הקר וחקת הפטות נצבה", "נקהלז" זה ויקהל-פקודי (רושמים את הפרשה הראשונה), "לזרע" זה תזריע-מצרע, "אחרי" זה אחרי מות-קדושים, "הקר" זה פהר-בחקתי, ו"חקת" זה חקת-בלק, "פטות" זה מטות-מסעי, "נצבה" זה נצבים-וילך, לא תמיד כלן מחברות ולא תמיד נפרדות, אלא כל שנה עם קללים משלה. ויש ארבעה עשר סוגים של שנים שגורשים בראשי תבות בש"ה גכ"ה, (ומובאים בספרי העבור. עין בספר סלת נקיה פרק י"ד). למשל הקלל של "חקת ובלק", שאינו מתחברות אף פעם בארץ ישראל אלא רק בחוץ לארץ. ועשיתי לי סימן לזה, "זוג חמשי בחמישי", כלומר חקת ובלק שזה הזוג החמישי בסדר שהזכרנו, מה מתחברות רק כאשר פסח חל ביום חמישי, ורק בחוץ לארץ. למה? אם פסח חל ביום חמישי אם כן שבועות חל ביום ששי, והרי בחוץ לארץ עושים חג יומים ואם כן שבועות גם בששי וגם בשבת, ונמצא שהחוצניקים הפסידו פרשה אחת, לכן אין להם ברהר וחיבים לחבר פרשיות חקת-בלק. אבל בארץ ישראל אין צורך לחבר את הפרשיות האלה. ובפרשיות של ספר ויקרא, דהינו תזריע-מצרע ואחרי מות-קדושים ובהר-בחקתי, יש קלל: בשנה פטוטה (כלומר שאינה מעברת) מתחברות ובשנה מעברת נפרדות, ואין פה יוצא מן הכלל. אבל בשאר הפרשיות יש קללים מיוחדים בזה.

בכמה מקומות יש עוד מנהגים שונים בזה, אבל לאט לאט משתכחים וחוזרים למקורות. למשל באגלי"ר ובתנ"ך (ולא בג"דבא) נהגו שאם ראש השנה חל ביום חמישי בשנה מעברת, מחלקים את פרשת "משפטים" לשתי פרשיות, פרשה ראשונה עד "ושמעתי כי חנון אני" (שמות כ"ב כ"ו), ופרשה שניה חוזרים לשלשה פסוקים מן "אם כספך תלוה את עמי" (שם פסוק כ"ד) וממשיכים עד הסוף. וזה מנהג מיוחד שכלם התפלאו עלי, עד שמצאו אותו ברבנו בחיי" (שם). ועיין בספר בינה לעתים עמוד קנ"ב) ובספר החנוכה (מצוה שכ"ו-שכ"ח), שכונתבים פרשת משפטים לבד ופרשת אם כסף לבד. ורבי יוסף משאל (אוצר המכתבים ח"ג מכתב אלף ש"ע) מזכיר את המנהג הזה. למה עושים את זה? כי בכל העולם כאשר ראש השנה חל ביום חמישי בשנה מעברת מפרדים את פרשיות מטות ומסעי, ומשום מה בתנ"ך ואלג'ר לא רוצים להפריד אלא תמיד מחברים אותן (ומי יודע למה עושים את זה? ועיין בספר סלת נקיה עמ' כ"ד, ובספר בינה לעתים עמ' קנ"א, ובחומש בית נאמן אחרי פרשת משפטים), וממילא יצרכו לחלק פרשת משפטים לשתיים. ועשוי להם סימן: "העוף", ראשי תבות: ה' עבור ואלה פלג, כלומר אם ה' - עבור" שראש השנה חל ביום חמישי בשנה מעברת, אז "ואלה - פלג" כלומר תחלק את פרשת "ואלה המשפטים" לשתיים. (וזה מובא בכמה ספרים. עיין בספר סלת נקיה ובינה לעתים שם). אבל המנהגים האלה הולכים ומשתכחים מן העולם. (פעם רבי ברוך בן חיים יצ"ל אמר שבמאלב היה מנהג לחבר פרשיות קרח-חקת במקום חקת-בלק, כי קרח בעל מחלקת ולא רוצים להשאיר אותו לבד, לכן נותנים לו חבר שיציע אותו... אבל אחר כך רצו להמשיך את זה באמריקה, ולא הסכים לזה אלא כמו בכל העולם. ושמעתי את זה ממנו בשנת תשנ"ט בהיותי בארצות הברית). (גליון 152 אותיות א' וב' והערה 3).

למען תספור

פתאם קרתה תקלה במטוס

אדם חיב למסר נפש עבור המצוות, והקדוש ברוך הוא עוזר לו, כי כשאדם משתדל על דבר מצוה יש לו סיעתא דשמייא. מישהו ספר לי ספור: אדם אחד חזר בתשובה לפני כעשר שנים והתחיל לשמור שבת, והנה יום אחד טס לפנמה, ומשם נסע למדינת קולומביה, כשבא לחזור לפנמה, גרשו אותו, ואמרו לו שעליו לצאת מיד לישראל. אמר להם: "היום יום ששי", אמרו לו: "יש היום טיסה בשבילך, לא מענין אותנו". אבל הוא שומר שבת ולא ידע מה לעשות. ישב שם במטוס והתחיל להתפלל: "רבו העולמים תעשה שאני לא אחלל שבת, כי זה שבע-שמונה שנים שחזרתי בתשובה ואני שומר שבת". פתאם קרתה תקלה במטוס, ואמרו: "רבותי! כל הנוסעים מתבקשים לרדת והנסיעה תהיה ביום ראשון!" תראו איך קורה נסים פלאה! (גליון 64 אות ל"ג והערה 22)

הפנישה שהצילה את עם ישראל

לפני חרבון בית המקדש [השני] נפגש רבן יוחנן בן זכאי עם הרשע אספסינוס, ובקש ממנו, "תן לי יבנה וחקמיה", שאל אותו: בן כמה אתה? ענה לו רבן יוחנן שהוא בן מאה ועשר, אמר לו: "טוב, בסדר", אבל עברו אלפים שנה מהפגישה הזאת (מתי הוא נפגש אהו? שלש שנים לפני חרבון בשנת תשל"ט תת"י, ועוד מעט אלפים שנה), והיא הצילה את עם ישראל! ואלו רומי עם אספסינוס וטיטוס ואדרינוס הלכו ונגלמו ולא נשאר מהם כלום. (פעם רבי חיים דוד הלוי יצ"ל נסע לרומא עם כמה אנשים, והיה להם שם מדרוך שאמר להם: "בואו תראו את שער החנוון של טיטוס", אז שאל אותו רבי חיים (אולי דרך מתרגם או שדבר אתו באנגלית): "תגיד לי מי נצח בסוף, אנחנו היהודים או אתם?" חשב רגע ואמר לו: אתם נצחתם!). אחר כך רבן יוחנן בן זכאי בקש עוד מאספסינוס שיביא רופאים שיירפאו את רבי צדוק, שאל אותו: "מה קרה לך?" ענה לו: "הוא עם ארבעים שנה", שאל אותו: "למה הוא צם?" ענה לו שהוא צם כדי שלא תחרב ירושלים, אמר לו אספסינוס: "אבל אתה רואה שעוד מעט היא תחרב", אמר לו: אם היה עוד אחד כמוהו היא לא הייתה נחרבת. היה אדם פנה דורנו לפני השואה, רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצקי (זה גאון מפרס, אומרים שהיה לו מח מיוחד בחשבונות, ומה שאנשים מחשבים בשעות הוא היה מחשב בשניות) שצם ארבעים שנה. ובספר יחידי סגולה כתבו עליו "הצדיק שצם ארבעים שנה", למה הוא צם? כי ראה בתלום את הגזרה שהתרחשה [השואה] בעוונות הרבים, ולכן צם שנים רבות עד שכלו היה עור ועצמות (והוא נפטר לפני השואה). (גליון 83 הערה 22).

חידה

מחרס יצא שמש הכיצד?

תשובה לחידה נמצאת בעלון הנוכחי. תשובות ניתן לענות בקו
בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21
(חובה לציין שם וכתובת בצורה ברורה).
נא לשלוח התשובות עד יום ראשון בערב

פרטנן וסבול קוראם. רש"ר, ר"מ הוא ומי תלמידו? הוא הרשב"א, ר"א הוא מכונה על ידי תלמידו רבנו בחיי (השני). חובה: ניסן פולסקין - צמת
מתוך התמונה: האנן הגדול רבי בני צבי סימן טוב יצ"ל שהסתלק לפני כשבעים.
רב העדה האפגנית הרבין תורה עשרות שנים, והעמיד תלמידים חשובים. צדיק
ועניו, ורבים שבת עיון ע"י מאציו לרשם תלמידים לחינוך התורני.
זיע"א. חובה: יצחק טרבלסי - יבניאל

משפחת חזקיה מנבי ברק שנוע בשבוע שעבר וכו, נא לומר שוב את
סרטיהם בבית נאמן שלוחה 74

בשתי החידות יש להקפיד לומר את התשובה והפרטים (כולל שם כתובת
ולמנו) בצורה ברורה! חידה שאינה ברורה כולה למערכת, לא תיכנס להגרלה

הלכה נאמנה

ביום תענית אסתר כל אחד צריך לצום, רק אדם שהיה חלש או אפילו אדם שיש לו כאבי עינים פטור, כי התענית היא הכי קלה מכל התעניות, מה הקולא שיש בה? הריטב"א (בסוף חידושי לתענית) אומר שתתן פתוך שבעת ימי המששת צריך להתענות בכל התעניות, למה? דבר ראשון. פי תענית צבור דוחה שמחה של יחיד. ודבר שני, "אם אשכחך ירושלים תשפח מיני" (תהלים קל"ז ה). אז כתבו האחרונים שהטעם היה שיש רק בתענית רגילות, אבל תענית אסתר לא שיש בה אם אשכחך ירושלים, כי זה לא

לזכר ירושלים אלא לזכר "דברי הצומות וזעקתם" (אסתר ט"א) שבזמן אסתר, ולכן היום חתן פטור מלהתענות תענית אסתר. ומי שיש לו כאבי עינים, הרמ"א (סי' תרפ"ו ס"ב) פוטר אותו, אבל הרב יצ"ל בחזון עובדיה (פורים עמ' ל"ט) כותב, שלאחר שירגיש טוב ישלים ויתענה. אבל יש פאלה שלא צריכים להשלים, כמו חתן, חולק ממש, חלש מדי, הם לא צריכים להשלים. (גליון 3 אות מ - ספר השיעור עמוד נ"ב, וגליון 154 אות ב).

"ועל-נה כתבו לכם
את השירה הזאת..."

לרגל ציון יום השנה הראשון להסתלקותו
של הצדיק המלוב"ן פועל הישועות
רבי בנימין הכהן זצ"ל
אשר מסר נפשו למען עם ישראל
ורעה צאן קדושים במשך
למעלה משבעים שנה לשם שמיים
מוסדות הישיבה יוצאים
במבצע כתיבת ספר תורה
וכולנו נשתתף בזה כהכרת הטוב
לעילוי נשמתו הטהורה

כ-2/3
תהספר
כבר נתרם

זכות פרשה בספר תורה

זכות בהחזקת התורה

בממלכת התורה בישיבה ובמוסדותיה

כתיבת שמך

על תיק ספר התורה

קמע קודש לשמירה והצלחה

מידי הקדושות של רבי בנימין הכהן זיע"א

פיטום הקטורת

ענק וסהודר על קלף

פרשה 1250 ש"ח 12X

זכות 2 עמודים

בספר תורה

זכות בהחזקת התורה

בממלכת התורה בישיבה ובמוסדותיה

כתיבת שמך

על תיק ספר התורה

קמע קודש לשמירה והצלחה

מידי הקדושות של רבי בנימין הכהן זיע"א

2 עמודים 600 ש"ח 12X

זכות עמוד 1

בספר תורה

זכות בהחזקת התורה

בממלכת התורה בישיבה ובמוסדותיה

כתיבת שמך

על תיק ספר התורה

ברכת הבית / העסק

עם תמונות הצדיקים זיע"א

עמוד אחד 300 ש"ח 12X

"מצוות כתיבת ספר"

או בהודעה למספר זה

מהרו וצרו קשר עכשיו 08-6727523